

Κύριο
Σωκράτη Κοσμίδη
Τ. βουλευτή επικρατείας – δικηγόρο

Δεινοκρατους 29
106 75 Αθήνα

Γιάννης Λωζάνης

Κατ' αρχάς σ' ευχαριστώ θερμά για το βιβλίο σου «Μια “αχρείαστη” συνταγματική αναθεώρηση» και για την τιμητική αφιέρωσή σου. Οι ομιλίες σου στις εργασίες της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος της προηγούμενης Βουλής αποτελούν σημαντική συμβολή στη σημερινή αναθεωρητική πολιτική σκέψη και πηγή γνώσης για ένα μεγάλο αριθμό συνταγματικών ζητημάτων που περιέχουν. Αποκτούν, όμως, ιδιαίτερη σημασία αφενός από το ότι αποτελούν σκέψη ενός έμπειρου νομικού και πολιτικού και αφετέρου – και κυρίως – από το ότι προέρχονται, λόγω της σχέσης σου με τον πρωθυπουργό και την κυβερνητική πολιτική, από το επίκεντρο της αναθεωρητικής πολιτικής σκέψης της διακυβέρνησης Σημίτη. Ήταν, επομένως, πολύ σωστή η απόφασή σου να εκδόσεις αυτές τις συμβολές, για την έκδοση δε αυτή σε συγχαίρω ειλικρινά.

Ιδιαίτερα σ' ευχαριστώ για το σημείωμά που εσώκλεισες στην αποστολή του βιβλίου σου, στο οποίο εκφράζεις τη στενοχώρια σου για την παράστασή μου στο ΑΕΔ κατά την εκδίκαση ένστασης κατά της εκλογής του Κώστα Σημίτη με τη γνωστή βάση της αντισυνταγματικότητας της διάταξης του εκλογικού νόμου, η οποία προβλέπει ότι οι διατελέσαντες πρωθυπουργοί κυβέρνησης που έτυχε της εμπιστοσύνης της βουλής έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις γενικές εκλογές σε εκλογική περιφέρεια της επιλογής τους ως επικεφαλής του ψηφοδελτίου του κόμματός τους και να εκλέγονται ως πρώτοι χωρίς σταυροδοσία.

Αγαπητέ Σωκράτη, οφείλω να σε διαβεβαιώσω ότι όχι απλώς δεν έχω τίποτε με τον Κώστα Σημίτη, αλλά με συνδέει και μια ιστορία σχέσεων και συνεργασιών από την εποχή του Ομίλου Παπαναστασίου μέχρι και την ενεργό συμμετοχή μου στις διακυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ. Η

παράστασή μου στο ΑΕΔ δεν είχε, επίσης, ούτε μπορούσε να έχει, ούτε θα είχε νόημα να έχει οποιοδήποτε ενδοπαραταξιακό αντιπολιτευτικό σκοπό. Άλλωστε, προσωπικές αντιθέσεις και «κακίες» στο επίπεδο λειτουργιών του δημόσιου χώρου συνιστούν μικρότητες – πολύ περισσότερο όταν πρόκειται για ζητήματα αρχών, όπως στην προκείμενη περίπτωση. Είναι γεγονός ότι έχω μέσα μου πολιτικές διαφωνίες, μερικές και σε βασικά ζητήματα, με πολιτικές επιλογές του Κώστα Σημίτη. Αυτό, όμως, δεν κλονίζει καθόλου τα θεμέλια των μακροχρόνιων σχέσεών μας. Ούτε, ασφαλώς, είναι ζήτημα που θα μπορούσε να εκφραστεί με παράσταση στο δικαστήριο! Η παράστασή μου στο ΑΕΔ είχε καθαρά συμβολική σημασία. Είχε στόχο να δημοσιοποιήσει με έντονο, αλλά και αξιόπιστο τρόπο τη βαθιά εδραιωμένη άποψή μου για την αντισυνταγματικότητα της παραπάνω αναφερόμενης υπέρ των πρώην πρωθυπουργών πρόβλεψης του εκλογικού νόμου. Η αντισυνταγματικότητα αυτή θεωρώ – παρά την περιορισμένη, ως προς τον κύκλο προσώπων που θίγει, πρακτική της σημασία - ότι θίγει τις βάσεις της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και της πολιτικής ισότητας. Επιπλέον δε είναι και άδικη, γιατί στρέφεται κατά των συνυποψηφίων της ίδιας παράταξης και εκλογικής περιφέρειας, που αγωνίζονται με όλα τους τα μέσα για το σταυρό προτίμησης. Η αντισυνταγματικότητα είναι ακόμη πιο άδικη, από τη στιγμή που έχει θεσπίσει ο συντακτικός νομοθέτης το θεσμό των βουλευτών επικρατείας, που αποβλέπει, όπως ο ίδιος γνωρίζεις, στην προσέλευση προσωπικοτήτων για το λειτούργημα του βουλευτή. Σημειώνω εδώ ότι δεν έχω την ίδια άποψη – σε αντίθεση με τη θέση άλλου συναδέλφου μου – για τη δυνατότητα των εν ενεργεία προέδρων κομμάτων που συμμετέχουν στις εκλογές. Σ’ αυτή την περίπτωση, πιστεύω ότι, επειδή το πολιτικό κόμμα αποτελεί ουσιώδη συνταγματικό θεσμό της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, ο ενεργός πρόεδρος του έχει αποκτήσει ήδη την πολιτική αντιπροσωπευτικότητα της παράταξής του ως εκλεγμένο κορυφαίο όργανό του, οπότε είναι θεμιτή η εν λόγω δυνατότητα.

Θέλω να σε πληροφορήσω, αγαπητέ Σωκράτη, ότι αμφιταλαντεύθηκα, ως προς τον τρόπο δημοσιοποίησης της θέσης μου, μεταξύ της παράστασης στο ΑΕΔ και άρθρου στον ημερήσιο τύπο – τα επιστημονικά άρθρα, δυστυχώς, γράφονται για να γράφονται. Κατέληξα, όμως, στην παράσταση στο δικαστήριο, για να θέσω ακριβώς το νομικό πρόβλημα και να το διαχωρίσω, ενώπιον του δικαστηρίου, από το γενικό ζήτημα της συνταγματικότητας της «λίστας», που μερικοί την αμφισβητούν. Σε συζήτηση που είχα με το δικηγόρο του ενισταμένου, διαπίστωσα αυτή τη σύγχυση και φοβήθηκα ότι μπορούσε να εκδοθεί κάποια απόφαση που θα άφηνε αίολη τη νομιμότητα της «λίστας» - κάτι που θα ήταν λάθος. Στο δικαστήριο επισήμανα αυτή τη διάκριση.

Αυτοί ήταν οι βασικοί λόγοι της κίνησής μου. Θα ήθελα, όμως, να προσθέσω και τα εξής, που συνέβαλαν στην απόφασή μου να παραστώ στο ΑΕΔ: Αν η δικαστική αυτή παράστασή μου γινόταν σε ένσταση κατά άλλου πρώην πρωθυπουργού, για παράδειγμα του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, δε θα ήταν αξιόπιστη, γιατί θα μπορούσε να χαρακτηριστεί εύκολα ως αντιπολιτευτική κίνηση. Πρέπει, επίσης, να σημειώσω ότι γνώριζα πολύ καλά ότι η παράστασή μου στο ΑΕΔ γινόταν εκ του ασφαλούς για τη βουλευτική θέση του Κώστα Σημίτη. Ήμουν βέβαιος ότι η απόφαση του δικαστηρίου θα ήταν ομόφωνη κατά της ένστασης - γι' αυτό και εξεπλάγην όταν πληροφορήθηκα ότι είχε μία μειοψηφία. Αυτό δε το είχα επισημάνει στον ενιστάμενο, ο οποίος, στην ουσία δεν ήταν «πελάτης» μου, αφού ούτε τον γνωρίζω, ούτε, φυσικά, θέλησα να πάρω αμοιβή. Γνώριζα, βέβαια, ότι η κίνησή μου αυτή δεν είχε απέναντι ανώνυμους φτωχούς ανθρώπους, ούτε εγκληματίες, για τους οποίους ουδείς ενδιαφέρεται. Ήξερα ότι έχω απέναντί μου πρώην πρωθυπουργούς - τις πιο ισχυρές προσωπικότητες της σύγχρονης κοινωνίας. Αυτό ήταν επιπρόσθετος λόγος να επιλέξω αυτό τον τρόπο δημοσιοποίησης της θέσης της αντισυνταγματικότητας - την οποία άλλοι συνάδελφοι δεν επιθυμούν να διατυπώσουν ή τη διατυπώνουν μόνο σε επιστημονικά κείμενα.

Αγαπητέ Σωκράτη, τώρα γνωρίζεις τους λόγους της παράστασής μου στο ΑΕΔ κατά την εκδίκαση της ένστασης κατά της εκλογής του Κώστα Σημίτη. Πιστεύω ότι ο Κώστας θα έχει αντιληφθεί τους λόγους της κίνησής μου. Πιστεύω, πάντως, ότι πρέπει να ενημερωθεί. Γι' αυτό και σε παρακαλώ, ενημέρωσέ τον.

Καταλήγοντας σ' αυτό το θέμα, θα ήθελα να εκφράσω την ευχή μου, οι πρώην πρωθυπουργοί, από το ύψος του κύρους του αξιώματός τους και της ιστορίας του, να σκεφθούν σοβαρά, αν θα πρέπει να συνεχίσουν να κάνουν χρήση του προνομίου που τους δίνει ο εκλογικός νόμος, κατ' απόκλιση από θεμελιώδεις αρχές της δημοκρατίας. Αυτό το προνόμιο σίγουρα δεν το χρειάζονται.

Πειραιάς, 17 Μαρτίου 2008

Με φιλικούς χαιρετισμούς

